

ZE ZAHRANIČNÍCH PERIODIK

MOYNIHAN, Daniel Patrick: **Kultura mlčenlivosti** /The culture of secrecy/. *The Public Interest*. č. 128, 1997, str. 55–72.

Americký senátor *D. P. Moynihan* byl předsedou Senátní komise pro ochranu a redukci utajovaných informací, která vydala závěrečnou zprávu ze své činnosti dne 3. března 1997. Hlavním účelem senátní komise bylo zmapovat utajování informací exekutivou Spojených států v nových podmínkách po konci studené války. Článek dnes můžeme číst jako reakci na uvolnění v mezinárodních vztazích v devadesátých letech minulého století, otázkou však je, zda by ve Spojených státech podobné závěry platily i o čtyři roky později, po 11. září 2001.

Situace v devadesátých letech minulého století v souvislosti s utajovanými informacemi nebyla ve Spojených státech podle autora optimální. Ročně vládní úřady produkovaly téměř 400.000 informací označených stupněm „přísně tajné“, přičemž rozhodně o všech těchto informacích nelze tvrdit, že by jejich zveřejnění znamenalo „extrémně závažnou újmu pro národní bezpečnost“. Podle autora je řada takových informací pouze negativních a je označována za utajované pouze z důvodu, že jsou politicky kontroverzní.

V článku je rovněž velmi zajímavě popsán proces, jakým se rozšiřovala opatření v souvislosti s utajováním informací, zprvu kvůli bezprostřednímu ohrožení během druhé světové války, poté kvůli „rudé hrozbě“. Současný stav charakterizovaný jako pře-utajovanost (*overclassification*) je navrhován autorem změnit, jednak z důvodu neefektivity takového postupu (liberální myslitelé by souhlasili s tím, že deregulace by se měla týkat i toku informací), druhým důvodem souvisejícím s demokratizací je nahrazení současné kultury mlčenlivosti (*culture of secrecy*) kulturou otevřenosti (*culture of openness*).

V závěru autor navrhuje provést celkovou revizi informací, které jsou chráněny jako utajované, mimo jiné z důvodu změny společenských poměrů po ukončení studené války a zvýšeného zájmu obyvatel na informování o veřejných záležitostech.

POZEN, David E.: **Přísné utajení**/Deep Secrecy/. *Stanford Law Review*. roč. 62, 2009-2010, str. 257–340.

Článek amerického autora se věnuje jinému aspektu utajování informací ve Spojených státech, konkrétně ne příliš zkoumanému tématu míry tohoto utajení. Rozlišovány jsou situace, kdy určitá informace je v plném rozsahu zamlčena před veřejností (přísné utajení), a situace, kdy některé informace jsou utajeny, přičemž

zbytek ochraně nepodléhá (mírné utajení). Podle autora by se utajované informace měly vyskytovat v mezích tohoto kontinua mezi mírným a přísným utajením.

Podstatou přísného utajení podle autora je tedy skutečnost, že veřejnost ani nemá představu o určitých skutečnostech, které jsou jí utajeny, na rozdíl od mírného utajení, u něhož veřejnost alespoň ví, že určitá informace je jí skryta.

V dalších částech obsáhlého článku se autor zabývá pohledem na přísné utajení s ohledem na utilitaristickou teorii (jakým způsobem existence utajovaných informací vede k zlepšení fungování celé společnosti), do jaké míry omezuje demokracii, a konečně hledá postavení utajovaných informací v americké ústavní teorii.

Přestože utajování informací není upraveno americkou ústavou, možnost nezveřejňovat některé informace vyplývá z nepsaných limitů svobody projevu a práva na informace. Celkově však autor považuje přísná utajení určitých informací za nejzazší možnost a argumentuje ve prospěch omezování tohoto způsobu státní regulace.

Pavel Ondřejek